

СІНГАПУРСЬКА КОНВЕНЦІЯ ЯК НОВИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ

Механізм медіації довів свою ефективність і на сьогоднішній день отримав закріплення в міжнародному праві. Важливим кроком у подальшому розвитку та популяризації інституту медіації стало підписання у серпні 2019 р. у Сінгапурі Конвенції ООН про міжнародні мирові угоди, що були укладені в результаті медіації [1] (далі – Сінгапурська конвенція), розробленої Робочою групою II ЮНСІТРАЛ. Україна стала однією із 46 країн, які її підписали. Серед інших підписантів – США, Китай, Грузія, Індія, Бруней та Південна Корея. Конвенція узгоджується з Типовим законом ЮНСІТРАЛ про міжнародну комерційну медіацію та міжнародні мирові угоди, досягнуті в результаті медіації (2018 рік).

Найголовніша мета Конвенції полягає у створенні єдиного та ефективного механізму міжнародного визнання угод про врегулювання спорів за результатами медіації. Необхідність такого документа видається очевидною, адже спрощене виконання медіаційних угод дасть поштовх популяризації мирних методів вирішення міжнародних комерційних спорів і позитивно відобразиться на обсягах та швидкості міжнародної торгівлі, сприятиме стійкому розвитку економіки тощо [2, с. 26-27].

Сфера дії Конвенції визначена досить широко. Згідно п. 1 ст. 1 вона застосовується до угод, досягнутих в рамках посередництва (медіації) та укладених сторонами в письмовій формі з метою врегулювання комерційного спору, які в момент їх укладення були міжнародними (international). Таким чином, Конвенція застосовується до мирових угод, що відповідають наступним вимогам.

По-перше, угода повинна бути досягнута в рамках посередництва. В якості основи для визначення посередництва використовується визначення, закріплене в п. 3 ст. 1 Типового закону ЮНСІТРАЛ. Так, під посередництвом розуміється процедура, за допомогою якої сторони намагаються досягти мирного врегулювання виниклого між ними спору за сприяння третьої особи або осіб (посередників), що не володіють повноваженнями наказувати сторонам варіант вирішення їх спору. При цьому найменування процесу не є важливим: він може називатися «посередництвом», «погоджувальною процедурою» (як в Типовому законі ЮНСІТРАЛ), «медіацією» або мати іншу назву з аналогічним змістом.

Другою необхідною умовою для застосування Конвенції є

«міжнародний» (international) характер угоди, який визначається на момент її укладення. В ході роботи над проектом Конвенції було розглянуто три можливих варіанти визначення міжнародного характеру мирової угоди: 1) територіальний – за місцем проведення процедури посередництва або місця укладення угоди; 2) персональний – з урахуванням місцезнаходження комерційних підприємств сторін угоди; 3) за правом, що застосовується до мирової угоди.

У підсумку за основу був обраний саме персональний принцип, відповідно до якого угода вважається міжнародною, якщо в момент її укладення комерційні підприємства принаймні двох сторін такої угоди перебували на території різних держав.

Третьою необхідною умовою застосування Конвенції є письмовий характер угоди. Як випливає з підготовчих матеріалів до Конвенції, ця вимога має розумітися максимально широко і охоплювати будь-яку форму, що дозволяє забезпечити фіксацію змісту такої угоди, включаючи електронні повідомлення (за умови, що інформація, яка міститься в них є доступною для подальшого використання).

У Конвенції також сформульовано вичерпний перелік мирових угод, щодо яких вона не застосовується. Так, зі сфери її дії виключені мирові угоди, укладені для врегулювання суперечок з угод, укладених в особистих, сімейних або домашніх цілях, а також угоди, що стосуються сімейного, спадкового і трудового законодавства. Конвенція також не застосовується до мирових угод, затверджених судом або укладеними в процесі розгляду в державному суді; мирових угод, що підлягають виконанню в якості судових рішень; а також угодами, оформленими і виконуваними в якості арбітражних рішень. Так, не підпадатимуть під дію Конвенції мирові угоди, досягнуті вже після того, як судовий розгляд розпочався (в тому числі коли угода була укладена без будь-якої допомоги з боку суду). Не поширює Конвенція свою дію і на угоди, досягнуті в ході арбітражного розгляду, зафіксовані в якості «рішень на узгоджених умовах» і мають такий же статус і дію, як і будь-яке інше арбітражне рішення. Аналогічним чином зі сфери дії документа виключені угоди, досягнуті в рамках процедури посередництва, але прирівняні до арбітражних рішень.

Таке рішення розробників Конвенції обумовлено прагненням уникнути можливого дублювання регламентації виконання таких угод, які можуть підпадати під сферу дії інших документів (наприклад, Гаазької конвенції про угоди про вибір суду 2005 року, Нью-Йоркської конвенції 1958, а також проекту Гаазької конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних судових рішень («Суддівського проекту»)) [3, с. 66].

Стаття 5 Конвенції визначає підстави, через які компетентний орган сторони може відмовитися визнати або виконати медіаційну угоду, – наприклад, якщо надання допомоги суперечитиме публічному порядку,

або якщо угода нечітка чи незрозуміла, або коли було серйозне порушення стандартів медіатора, у разі якби такого порушення не було, то сторона б не уклала мирову угоду [4].

Сінгапурська конвенція передбачає, що мирові угоди, які підпадають під сферу її дії, є обов'язковими і підлягають виконанню (п. 1 ст. 3) [1].

Важливою особливістю даного документа є той факт, що він забезпечує лише рамкову основу для приведення у виконання мирових угод, досягнутих в результаті посередництва, при цьому не маючи на меті узгодження внутрішнього законодавства держав в цій галузі, і не зачіпає правила проведення процедури посередництва. Таким чином, процедура приведення у виконання мирових угод, досягнутих в рамках посередництва, встановлюється кожною державою-учасницею самостійно (ст. 2 Конвенції) [1].

Таким чином, Сінгапурська Конвенція кардинально змінює та полегшує процедуру виконання міжнародних комерційних угод, укладених у результаті медіації. Конвенція покликана стати важливим інструментом щодо сприяння міжнародній торгівлі та просуванню медіації як альтернативного та ефективного методу вирішення торгових спорів.

Література

1. United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. URL: http://www.uncitral.org/pdf/english/commissionsessions/51stsession/Annex_I.pdf

2. Мазаракі Н.А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2019. 484 с.

3. Засемкова О.Ф. Сингапурская конвенция о приведении в исполнение мировых соглашений, достигнутых в результате посредничества (медиации): от мечты к реальности? *Международное право*. 2019. № 3 (148). С. 60-72. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/686-719-1-SM.pdf>

4. Потьомкіна Ю. Конвенція ООН «Про міжнародні угоди за результатами медіації» як новий інструмент у міжнародній торгівлі. *Юрист & Закон*. № 35. 3 жовтня 2019 р. URL: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications/singapore_convention_as_a_new_tool_in_international_trade/